

فەرھەنگۆك

بەپيويستىم زانى لە كۆتايى ئەم بەرھەمەدا، فەرھەنگۆكىي بچووك نامادەبكەم، لە نيوان وشەكانى ھەردوو بەشە شيۆەزارى موكرىيان و سلیمانيدا، بۆ ئەوھى واتاي وشەكان پرووتىر بێتەوھ، خويئەر بەئاسانى تىيان بگات، ھەروھە وشەى ئەم فەرھەنگۆكەم بەپيى پىزبەندى پىتەكانى زمانى كوردى پىزكردوھ، راستەوخۆ وشەكانم ھەرگرتوھ و واتاي بەرامبەرم بۆ داناون يان واتاي نزيكى خويانم بۆ ديارى كردوھ، ئەمە گىرنگى زۆرى ھەيە لە پووى واتايەوھ، بۆ زمانى كوردى.

پىتى (ئ)

قورگ	ئەوك
شەونم	ئاونگ
خەيار	ئاروئ
ئەستىك	ئەستىرك
يەك تۆز	ئەوۋندووكە
پيالە	ئىستىكان - ئىسكان
ئاگر	ئاور
وشك	ئىشك
ھەسان	ئەسان
ئىنجا	ئەوجا
ئەرى	ئەدى
ئاوسابوو	ئەستوور بوو
ناوى جۆرىكە لە ئەسپ	ئەسپە شى

پىتى (ب)

بەقايىمى	بەقەو
بەردان	بەرھەلدان
خواردنى ھەلگىراوى لىنەنراو	بەرھەشىو
وەك ماش، نىسك... ھتد	
باوہل	باولى
بىژانگك	بىژوئك
بەتەماى خوا	بەتەوياخوا

بانگکردن	بانگهێشتن
بەو مالآته دەوتری که وهختی بەریهتی، بەلام بەری نهگرتوو و تەمەنى سالیك زیاتره، نییری نهگرتوو بەزی.	بەری بواردوو
سلاویکی تایبەتییه، له شوان دەکری.	بەدەولەت بن
شیبوونهوی زهوی به سهول بەندان.	بەندی هەلاویشتوو
بانگکردن	بانگهێلان
بەدوواداچوون	بەدوواداچوون
بیزلیهاتنهوه	بیزلیههستان
دۆشینی مەر یان بزێ بهسەر	بیرکردن
بەو داربەپرووه دەوتری که گەلاکانی بو مالات لیکراییتەوه، تازە گەلای وردی دەرکردی.	بریم
مالاتی زاو که تەمەنى سالیك که متریی.	بیژوک
بیانوو	بینوو
شال	بووزوو
بنبال	بن هەنگل
جوړه نه خووشییه کی مندالانه	بوقره
جوړه گیایه کی کوستانییە و	بوپ
ئالیکیکی گرنکه بو مالات	

بەو جۆگەلە ئاوانە دەوترى، كە
 ديوارى ژيّر و ئەم لاو ئەو لاي بە
 بەرد بۆ دروستدەكرى، بۆ ئەوەى
 ئاوى پياپروا و سەرەكەى بە بەرد
 دەگىرى.

هەيوان

باوكە ئادەم

بەرچنە

بەردى پچووك

بەو سەرى بەردانە دەوترى كە لە
 ناو ئاودا ديارن، خەلكى
 بەسەرياندا دەپەپتەو ه .

بەو خورىيە دەوترى كە بە پشتى
 كاوپر واتە بەچكەى مەرەوہىە.

بە ليو دەخورى مەبەست لە شتى
 ئاسانە .

بەتەنيا

بەتاقىتەنيا

خوات لەگەل

بەرى دارىكى خورسكى
 كوستانىيە، وەك قەزوانى سەوز
 واىە بەلام ناسكتەرە .

سەرىن

بەچكەى ورج

بىراستن

بىلا

باباوا

بەچنە

بەردوچكە

بەردەباز

بەرگن

بە پووكان دەخورى

بەتەنى

بەتەنى تاقى

بەخىرچى

بەرمىشە - بەنەوشە

بالىف

بىولە

مەبەست لەو بازنگەيە كە	بازنگك بەند
دەكریتە قۆل	
جۆرە نەخۆشییەكى منداڵانە	بازەلە
پەشەبا - باى تووند	بارى ژووروو
باویشك	باوەشك
كوپره پى - بارىكە پى	بزنه پى
هار	بيعار
ژير	بن
باوك	باب
بينيره	بەپريكە
بيجوو	بيجاو
بەتەنيا	بەتەنى
تەور	بيور
ئەو توپكە تەنكەيە كە بەدەورى	بەبەلم
بەرنجەوەيە.	
بەهيز و دەسەلات	بيپهزا
تەور	بيور
بەدواتدا	بەدوتدا
بەيەكدا كيشا	بەيەكدا
گوپى نەدايە	بەسەر خۆى نەهينا
بەزور	بەتوپزى
ئەلقەيەكى ئالتونە دەكریتە قۆل	بازنگبەند

پىتى (پ)

پۆل - پۆلوو	پۆل - پۆلوو
پىدانووسان	پىدانووسان
پسا	پسا
تەماشاكردن - لىيروانين	تەماشاكردن - لىيروانين
پوورەى داوہ	پوورەى داوہ
پەل	پەل
پەلك	پەلك
پەسە پىسووكە	پەسە پىسووكە
پىش نوپۆ	پىش نوپۆ
پاش نوپۆ	پاش نوپۆ
پىكدادان	پىكدادان
پرىسكە	پرىسكە
پى بەند	پى بەند
پى خواس	پى خواس
پىرچ	پىرچ
پىلاقە	پىلاقە
پىرىنچك	پىرىنچك
پىداكردن	پىداكردن
پاردە	پاردە
پىركى نوپۆ	پىركى نوپۆ
پىشكۆ	پىشكۆ
دەم پىوہنان	دەم پىوہنان
پىچران	پىچران
سەيركردن	سەيركردن
بەو ھەنگانە دەوترى كەلە باوان	بەو ھەنگانە دەوترى كەلە باوان
جىابوونەتەوہ.	جىابوونەتەوہ.
لق	لق
گەلا	گەلا
ھۆرە پەزە - ھەلە پەزە	ھۆرە پەزە - ھەلە پەزە
پىش نىوہ پۆ	پىش نىوہ پۆ
پاش نىوہ پۆ	پاش نىوہ پۆ
بەيە كدادان	بەيە كدادان
بوخچە	بوخچە
ئەو پەتەى مانگەى پى	ئەو پەتەى مانگەى پى
دەيە سترىتەوہ	دەيە سترىتەوہ
پى پەتى	پى پەتى
قژ	قژ
پىلەقە	پىلەقە
پىرىشك	پىرىشك
پىاكردن	پىاكردن
بە شوپىنى ناو كەلەكى پىاوچاك	بە شوپىنى ناو كەلەكى پىاوچاك
دەوترى.	دەوترى.
ژىرونوین	ژىرونوین

پەت

نۆيىن

پەتك

پيخەف

يىتى (ت)

رەشمال - دەوار

تويىكل

لەيەك نەگەشتن

فريدان

تيفريدان

بەردە نويىژ

بە ھەرشىتى دەوترى كە دەمى

تییژی ھەبى وەك چەقۆ.

سواغدانى ديوار بە قوپرى

خەست، بەمەستى لووس

بوون.

تیهەلسوون

يارىيەكى كوردەوارىيە

تاق مەبەست لە تاقى ديواره

تەمەل

تەنوور

تەلى دىركاوى

تەمىيەکردن

تانجى

درز و كەليىن

تاو

تويىك

تییکنەگەيشتن

تورھەلدا

تییھاويشتن

تاتى نويىژ

تيغ

تەراو

تییوھردان

تۆپى بەجوغزى

تاقە

تەمبەل

تەندوور

تەلدپوو

تەمىيەکردن

تاژى

تيك

توربىن، توربىنە، توربىنە

جۆرە تورەكەيەكە لە مووى بژن
دروستدەكرى و شتى تىدەكرى
و بو دەرەوہى مال دەبرى.

تۆپزى

بەزۆر

تىۆلە

تىگوشىو

تات

بەردى نوپژ

تىك

درز

تییىناى

تياىناى

تاودايە

هەلگرت

تیلیس

گوینی

تاوکهوتن

خۆرھەلاتن

پیتی (د)

دەستاونگ

دەسكەوان

دەندووك

دەنووك

داهاتن

چەمانەوہ

داسە

داس

دینكە

ناوى قەلایەكى میژوویيە، لە

گەندى نورهدين له پشدهر.

داکردن

گلدانەوہ

داقەلاشتن

داقلیشان

دايسان

داگیرسان

داهیلان

شۆرکردنەوہ

دەلیم

ئەلیم

دەلیمی سەرکلکی مارییە

مەبەست لە شتى تالە

دەسپرى سەرچۆپى	دەسپرۆكە
دەرىپكورت	دەرىپى قوولە
دەسكیش	دەستەوانە
ئەگینا	دەنا
دەیهەوى	دەیهەوى
زۆر پیدەكەنى	دەدرى بە پیکەنین
– بەو ئاوه دەوترى كە ژن	دەستاو
لەكاتى ھەویر شیلاندا دەستی	
پیتەردەكات.	
– بەکانییەك دەوترى	
كە دەستاویك ئاوى پیاى.	
– بەو ئاوه دەوترى كە وەستای	
بەنیشكەر لەكاتى بەنیشكەردندا	
دەستی پیتەردەكات.	
دیراو	دویراو
دوورپەگ	دوورپە
كەنارى چەم	دەم چۆم
بەینین	دەیتن
تووترەك، تووھەکیویلكە	دەپروو
لە پیتەستى مالات دروستدەكرى	دۆدانە
و دۆى تیا ھەلدەگىرى.	
كەسى تازە پیکەشتوو	دەم پرووت
بەدەم ئاوه وەدان	بەئاودا ھیلان
لەدەرگادان بە تووندی	دەرگاكووتان

قۆربوون	دەبەبوون
ئەسپ و عەرەبانەى تریشقە	داشقەوبارگین
دایە حەوا	داكاوا
بەنەخوین، دووخوین، دۆخین	دیخون
دەقلیشینی	دەقلشی
لەبەرئەوان	دەبەروان
دەهیینیته خوار	دادهگیپری
دەچیتە	دەچتە

ییتی (ر)

خەلۆز	پەژوو – پەژی
نیوانی دوو مەلکی کشتوکالی	پەمەند
پیسکە و پەزیل	پژد
مالە	پاوا
پالکەوتن	پاکشاو
پم	پەمب
بە لاپالیک دەوتری کە با بەفری	پنوو بەفر
تیاکۆکردبیتهوه.	
شۆپکردنەوه	پۆھیلان
لیخشان	پێخستن
بەقیتەوه دانراو	پۆنراو
پۆشتن لە شوینیکەوه بو	پاخزی
شوینیکی دی	
هەلگرتن	پەدووکەوتن

پرايگژوو	پراكييشانى خەلووزى ناو ئاگردان
پرمبى ليّهات	بۆ دەرەوہ .
پييديره	دەنگى ليّهات
پايماشت	لايپەرە
پوانگە	پاكي كردهوہ
پۆكرد	ئەو شوينەى پراوچى تييدا
	دادەنيشن بۆ پراو .
	پييداچەقاند

پيتى (ز)

زەرپ	زير
زەنگال	پوزەوانە
زاويتە	جۆرەبايەكى سارد و شيدارە
زاوييە	ژير نووين
زبل	مەبەست لە پەينى مالات
زبان	زمان
بەدەمار	بە كەسيكى ئازاو قارەمان
	دەوترى
زينوو	گرد
زريقە زريق	زريكە زريك
زلق	بلق
زار	دەم
زك	سك
زەردەيدا	مەبەست لە خۆرەهە لاتنە

پىتى (ژ)

وتوریا	ژیکەل
دەنگە دەنگ	ژاوە ژاوە
ژیانەوہ	ژینەوہ
ژیشک	ژووشک

پىتى (س)

سەرداخستەن	سەردە بەرخۆنان
تاڤگە	سەول
زەر نە قوتە – قۆز مە سوورە	سور مە ساقە
خە یاری ناسک و تازە پىگە شتوو	سەر بە کلۆکە
تە پە ساز	سازۆک
سنگ	سینگ
شوینى بە ستنەوہى سەگ	سنگە سە
پارچە گۆزەى شکاوە	سوالک
چلورەى بە فر	سیخە سۆلە
– بە ئیشیک دەوترى کە پارەى	سوراو
زۆر لیدەس کەوئى.	
– بەو گلە سوورە دەوترى کە	
باران او تیکەلى ئاوى	
پووبارە کانی دەکات و	
پەنگە کەى سوور دەکات.	
– بە واتای میکياچ بە کاردى.	

– ساجى نانکردن	سەيلە
– جۆرەگيانلە بەرئىكى ئاويىە.	
كەوتن بەسەر دەست و	سەرچىنگ كەوتن
پرومەتدا	
سەرزەنشەت	سەركۆنە
شويىنى خۆل پشەتن	سەرانگويىك
وەك بەرچنەوايە	سەوہ
بە مريش يان قەل و قازىگ	سەرمەرە
دەوتريى كە تەمەنى لە پيىنج	
سال زياتر بى.	
لە سەداسەد	سەد لەسەد
وەك جنيو بەكارديى	سەردۆز
– كيش	سەنگ
– بەرد	
سى	سەپپەلاک
مەكراوى	سۆزانە
بە بەردىك دەوتريى كە پەر	سيورك
بەمشەتبى.	
بە ژورويىك دەوتريى كە لەسەر	سارداو
كانى دروستبكرى، ئاوى	
كانىيەكەى تيا كۆدەكرىتەوہ،	
سادردەبى، بەپۆژ دەخورىتەوہ.	
سەپپاى مەشكە	سەبەكى مەشكى
سەگ	سە

سەرزەنشەت
شوینى گەنم پیوان
بالدارىكى ئەفسانەییە
بازرگان

سەرکۆنە
سەرچۆخین
سیمرخ
قەتارچی

پیتی (ش)

دەفەى شان
بەو پارچەدارە تەختە دەوترى،
كە دوو دارى دارەپرای سەقفى
پى قایم دەكرى.
مادەییەكە شیرینە و دەخوری،
دركى كەرتەشى دەریدەكات.
لە گوینی گەورەترە و كای
تیدەكرى.
بەو ئاوە دەوترى كە شەو
دەخریتە بەر هەوا بوئەوہى
سادریبیت بو خواردەنەوہ.
قوپى زور شل
نەخوشى تا
سوژن
ئەو دارە ئەستورانە دەوترى كە
لە گويسوانەوہ هاتونەتەدەر.
داوین
پەپووپاتال

شەپیلە
شەپكە
شەكر شەكرۆكە
شەلتە
شەوى
شەکیلە
شەوتى
شوژن
شیرە
شاقەل
شپرە و پرە

پەت	شەرىت
شۆلى دار	شو
چوارچىوھى دەرگای دار	شەپیانە
شتن	شوشتن
ورده شوشه	شیشوق
نەخۆشـیـیەکی کوشـیـندەیه	شەپلە
تووشى مروّقدەبى.	
خواردن	شیو

ییتی (ج)

مادەیهکی زەردى لىنجەدارى	جەھوو
چەقالە دەرىدەدات لە وەرزی	
پایزدا.	
جلوبەرگ	جلك
جیاواز – جیا	جوودا
دیقم کرد	جیقم کرد
جامانە	جەمەدانە
جگەر	جەرگ
مەبەست لە کۆمەلێک مەپرومالآتە	جەلەب
بۆ فرۆشتن.	
کارى پاك کردنهوهى جۆگەى	جۆمال
ئاو	
پیقنە	جیقنە
جندۆکە	جندۆکە

تەپىن	جەمىن
جرج	جورج
زستان	جستان
گەنج	جەحىل
دراوسى	جىران

پىتى (چ)

ئەژنۆ	چۆك
مەبەست لە پىياوچاكە	چاك
هەيچ نىيە	چ نىيە
بچووك	چووك
درك	چقل - چەقل
شويىنى ھەلگرتنى چا	چادان
گۆشتاۋ	چەلاۋ
چنگ	چەنگ
جورىك دەرگايە لە شوول	چەپەر
دروستدەكرى.	
چەقۆ	چەقوو
چەم	چۆم
چۆلەكە	چۆلەكە
پىياوخراپ	چەتە
خراپ	خەرا

پىتى (ج)

مردووه	حهياتى رەشى داوه
جۆره نه خۆشبييه كه تووشى	حهوته لۆ
مندال دەبى.	

پىتى (خ)

شوینى هەلگرتنى زەخیره.	خەشیوه
گلە بان	خۆلەبان
مارمارەى قور	خړيلکه
کەسى سادەو ساکار	خاکییه
زیخ	خیز
پشیلە	ختک
چاوشارکى	خۆشارکین
خورپە	خړپه
مەبەست لە کۆمەلێک کەسە	خیزەرە
بەخیرایى خویان بە مائیکدا	
بکەن.	
ئاوڵە	خړوئیکە - خړوئیکە
چەرخ	خەرەک
خانەدان	خەندان
گەلای وەرئوی دار	خەزەل
سیسارکە کە چەلە، بالئندەیه	خەرتەل
خەو	خەون
مروڤى قەلەو	خەپەتۆلە کە

خەركى وىل	بەردى وىل، بە بەردى دەوترى
	كە ھەلدرى و كەس نەزائى
	كئيه.
خەر	شىوو يان دۆل
خونكردن	سەره و خواركردن -
	دەمە و نخونكردن
خوانە	پنە
خوازا	خوشكەزا
خەرا	خراپ

پىتى (ف)

فرىزوو	چىمەن
فاقە	جلگر

پىتى (ق)

قشكردن	كردنه وه
قەرخ	- چالى بناغەى خانوو
قەياغ	ئەو ئامىرەيە كە بو پەرىنە وهى
	مروڤە لە ئاو بە كاردى.
قەيدى چىيە	قەيچىكە
قەيدىناكە	قەيناكە
قەپىو	قوپاو
قەننە	سەبىل
قەراغ و بىجاخ	كەنار و دەوروبەر

قەلان دۆشكان	قەلان دۆش
قالە قال	قەلە قەل
پازىببون	قایل ببون
پەنجە توتە	قامكە قلیچە
ختووكە	قەنیلە
قورقوراغە	قورقورۆكە
چال	قول
بلاوكردن	قرژكردن
بەولاخى پىرو پەككەوتە	قوتەر
دەوتىرى.	
شوینى ئاگرکردنەو	قولكاوړه
نوقمببون	قم ببون
مەتارەى ئاو	قمقمە
پىزبەستنى بازركانى	قەتار
چق ئەو بەشەزىادەىە كە لە	قج
قاچى پەلەوەر دى.	
قوژبن	قورنە
دارى پىك	قىسپ
پەنجە	قامك
قىر	قىل
توى وشكراوى كوتراو	قاوت
چال	قوالت
قەلا	قەلات

پىتى (ك)

خىستىن	كەواندىن
كەلبەى دان	كەلب
گىرد	كەند
جۆرە دېركىكى كىۋىيە	كەرتەشى
وەك بېرتىگ وايە بۆنۆك	كەو
بېرتانەو بەكاردى.	
زەردەخەنە	كەنوۋ
جۆرە پالتۇيەكە شوانەكان بۆ	كەپەنگەك
بەفر و سەرما لەبەرىدەكەن لە	
بەرگىن دروستدەكرى.	
گۆشتاۋ	كەماۋ
ھەلماتىن	كەلاين
گولپۇر - گولپۇر	كەلا بەرد
سەگ	كەسۆك
توكن	كولكن
خاۋەن باخى ھەنارەكان، لە	كوختە
ۋەرزى پايزدا لە ناۋ	
باخەكانياندا لە شوينى	
تايبەتىدا ھەنار دەشارنەو پىي	
دەۋتروى كوختە.	
كارى مار	كىفى مار
يارىيەكى كوردەۋارىيە.	كوتكى بن بەرپى
ئامپىرىكى دارە ترىي تىيا	كۆلكە شوک

دەگوشىرى، بۇ دۇشاو.	
كەف	كەف
وەك خاكەناز وایە دىراوى پىئ	كرتوو
پاك دەكرىتەوہ.	
بە بەردى دەوترى كەپر بەمشت	كوچك
بىئ.	
كونەلووت	كونە تفنگ
- قۇخ	كۇخ
- كولانەى مرىشك , قەل، قاز	
...	
- بەو ژوورە دەوترى كە	
جووتىار لە شوینى كىلگەدا	
دروستى دەكات.	
ناوى جۇرە ئاژەلىكى كىويىە	كۇرەبەشە
كۇرەى ئاگرى ناومال	كۇرەخانە
جۇرەكلاوىكى ژنانەیە	كوچكە
دارى گەورەىە و ناوكەیان	كۇرەگە
كۇلىوہ، ئاوى پىيادەپروا و ئاش	
پىدەگەپرى.	
كۇيكەرەوہ	كۇوہكە
خانوى بچووك	كۇخىلكە
ناوى كانىيەكە لە گوندى	كروشە
ئىسىوہ.	
شوینى لىژكە ئاوى پىوہ	كپىن

نەوەستى .	گرۆلە
گلۆلە	كۆلەوەژ
ئەو دارەبە كەنانى لە تەنور پى	
دەردەهينى .	
بەو دارە دەوترى كە نانى	كۆلەوژ
تەنورى پيدەر دەهينى .	
شوينى كا	كا دىن
ژنى مال	كابان
كەلەشپىر	كەلەباب
لە پىستى مەر و مالات	كوندە
درووست دەكرىت، ئاوى	
تيدەكرىت .	
بۆ كويۆ دەچم	كويۆ دەچم
هەواكيش	كولينكە
حەمال لە كۆلى دەكات بۆ	كۆپان
باربردن بەكارى دەهينىت	

پىتى (گ)

گەلاو لقه دارى وشكەوہبوو	گەلپشك
كەسى تەمبەل لە ئيشدا	گەلور
دۆشەك	گەورە
گالتە	گەمە
جۆرە نەخۆشپىيەكى ئازەلە	گەرگە
جۆرەيارپىيەكى مندالانەيە	گەردان

گەپ	كپوئ
گۆرەوى	گۆرى
قەبرىان شوينى تەخت و	گۆر
فراوان	
گویرهكە	گويلك
جۆرە دەوەنىكى كويستانىيە،	گوينى
كەتيرەى ليدەردى.	
گوئ قوت	گوئ بەل
گەنمەشامى	گولەدان
گژو گيا	گيا و گول
سەگى نير	گول
گوومەز	گومبەد
گولى گولەبەرۆژە	گولەكابه
گرەو	گرو
گویرهكە	گويلك
كوكردەوہ	گرت كردنەوہ
بريكى پيوانەيىيە بو پيوانەى	گەز
دریژی بەكار دیت.	

پیتی (ل)

خیرکردن	لەخۆگرتن
لەبەرچاوكەوتن	لەپیشچاوكەوتن
لەئیشبوونەوہ	لەخۆبوونەوہ
قاپى گەورە	لەگەن

له چى داي، بۆ هەوال پرسين	له چداى
خستنه پال	له پاش هاويشتن
برينار كوردنى دارى داره به نه، بۆ	له له
ئەوهى بنيشتى لىبىته ده.	
باش و گونجاو	له بار
لچ	لچ
قاچى ولاخ	لوق
جۆرىكه له پوشتنى ولاخ كه	لوقه
ئازارى سوار دەدات.	
له قه هاويشتنى گويدريژ	لوق هاويژ
مه به ست له قاچى گويدريژه كه	لوقه لوق
چەند جار يك هەلئيدەبەرى و	
دەيكيشنى بەزەويدا.	
به يه كدا كيشان	ليكر اكييشان
لباد	لماد
ئەوداره يه كه نيرگه ي پيدىننه وه	لوس
.	
چرچ	لوج
لم	لمپ
له باوه شكردن	له ميژ كردن
له خواره وه	له به ره وه
پينا خوشبوون	له دل به گرانها تن
له بارچوون	له به رچوون - له پشتبوونه وه
له ناو دەمت بەم	له فلچى دمت بەم

رۆوبەرووی یەك بوونەوہ

قاچ

لێیدەچێ

لەخۆیەوہ

لێرەوہ

پیداکیشا

لەبەریەك راچوون

لینگ

لێیدەپری

لەخۆرا

لێرەپرا

لێپراکیشا

پیتی (م)

خۆلرێژ

ئیمە

مالین

بەدارى گەورەى وشك دەوترى

كە دووسى بار دارى تىدابى.

بەكەسىكى لات دەوترى كە

سەرەت و سامانى لەدەست

دابى.

خۆپیداکیشان

شیوازىكى تايبەتى راوہ ماسىیە

مندال و مەزن

میشك

مۆرانە

جۆرەگىايەكە

بە چروى تازەى میو دەوترى

كە بەرى بكەوى ھەلدەوہرى.

مەدوونە

مە

ماشتن

ماكورە

مافووت – مافت

مەرلینان

ماشە

مندال و پال

میچك

مەركانە

میكوك

میشپەر

مالى خومان	مالخو
هەنگ	ميشهه نگوينه
باوەش	میز
مەبەست لە جیگەى	مەیدان
پالە وانبازییه	
بوکز	مست
زورانبازی	میلانە گرتن

پیتی (ن)

نزم	نەوى
حیکایەت	نەقلە
نەزان	ناشى
تەیکەى نان	نانه شانى
بەین	نیوان
نۆبەرە	نۆنە خشە
نیوہ	نیمە
لەرزوتە	نۆبەتئ
نۆرەتە، سەرەتە	نۆیەتە
ناو	نیو
ناتاشئ	ناتراشى
ناو پراست	نیوقەد
نۆر سـکـین، یارییەکی	نۆرچکین
فۆلکلۆریی کوردەوارییە	

پیتی (ه)

پچۆسەرەوہ	ہەلکشە
واسواس	ہەمەمە
تپۆ	ہەتپۆ
ہەلکەندن	ہەلقەندن
بال	ہەنگل
ہەلۆژہ	ہەلۆجہ
جیاکردنەوہى کاریلە و	ہاویژکردن
بەرخۆلەيە لە دایکیان لە دوای	
شیر بپینەوہ.	
وہک جنیوبەکارڈی	ہوہبا
تۆپەلکردن	ہەلۆیژان
شوینی نوین ہەلگرتن	ہەرزال
- پواز	ہۆرہ
- جۆریکە لە مقامی کوردی.	
ہەيەتى	ہەيتى
سەيرى سەرەوہ ناکا	ہەلناروانی
گونكى ھەویر	ہەنگوتک
بەرزدەکاتەوہ	ہەلدەبا
بپۆ	ہەپۆ
دەرھینان	ہەلھینجان
ھەردوو	ھەردک
ہەلدەکەنین	ہەلدەقەنین

پیتی (و)

بیرکردن	وہ پزیکردن
بیدۆزەرہوہ	وہیدۆزہ
بیکہرہوہ	وہیکہ
جۆرہ تانجیبیہ کە بە کەئکی	وہرہق
راوانایەت.	
سەری بپرہ	وہیکوژہ
ئەوان	وان
بەرکەوتن	ویکەوتن
ئاوہ لزاوا	ویلداش زاوا – وەلداش زاوا
بیسپرہ	وہیسپرہ
بمیئەرہوہ	وہمیئہ
پالکەوہ	وہرکەوہ
دواکەوتن	وہدووکەوتن
بگەریرہوہ	وہگەرپئی
بییہرئی	وییدہ
بەوا ہەلمدا	وہویم ہەلدا
خەبەری بووہوہ	وہخەبەرہات
شوینی ناگرکردنہوہ	وہجاج
دەتلائیہوہ	وہردەدا
بیہستەرہوہ	وہبہستہ
بیہیلینہوہ	وہیہیلین
دەتدەمەوہ	ویدەدەم
کەوتەرپئی	وہرپیکەوت

كردىيەدەرەوہ

دەيدەينى

بيتاقەتبوون

بيخوينەرەوہ

فرياتدەكەوى

وہدەرینا

ويدەدەين

وہپسبوون

وہيخوينە

وہفرياتدين